

Centralna Banka Republike Kosova
Izveštaj Nezavisnog Revizora i Finansijski Izveštaji
na dan i za godinu koja se završila 31 decembra 2014

Sadržaj	Stana
Izveštaj Nezavisnog Revizora	3
Izveštaj finansijskog stanja	4
Sveobuhvatan izveštaj prihoda	5
Izveštaj o promenama na kapitalu	6
Izveštaj o tokovima gotovine	7
Napomene za finansijske izveštaje	8 - 41

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Za Menaxhment Centralne Banke Republike Kosova

Mi smo izvršili reviziju priloženih finansijskih izveštaja („Izveštaji”) Centralne Banke Republike Kosova koja sadrže koji obuhvataju izveštaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2014. godine, kao i izjavu o dobiti i gubitku i druge sveobuhvatnoj dobiti, izveštaja o promjenama na kapitalu i izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja je tada završila i pregled značajnih računovodstvenih politika i druge informacije i objašnjenja.

Odgovornost Rukovodstva

Uprava je odgovorna za sastavljanje i objektivan prikaz finansijskih izveštaja u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja, a za takve interne kontrole kako Uprava utvrđuje je potrebno omogućiti pripremu finansijskih izveštaja bez materijalno značajnih pogrešaka u prikazu, bilo kao posljedica prijevare ili pogreška.

Odgovornost Revizora

Naša je odgovornost izraziti mišljenje o ovim finansijskim izveštajima na temelju naše revizije. Reviziju smo obavili sukladno Međunarodnim revizijskim standardima. Ti standardi zahtijevaju da postupamo u skladu s etičkim zahtjevima i planiramo te obavimo reviziju kako bismo stekli razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izveštaji bez značajnih pogrešnih prikazivanja.

Revizija uključuje provedbu procedura prikupljanja revizijskih dokaza o iznosima i objavama u finansijskim izveštajima. Odabir postupaka ovisi o prosudbi revizora, uključujući i procjenu rizika materijalno značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izveštaja, bilo kao posljedica prijevare ili pogreške. U procjenjivanju tih rizika, revizor razmatra interne kontrole relevantne za sastavljanje te objektivno prezentiranje finansijskih izveštaja subjekta, kako bi odredio revizijske postupke primjerene danim okolnostima, ali ne u svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti interne kontrole subjekta. Revizija također uključuje i ocjenjivanje primjerenosti računovodstvenih politika koje su primijenjene te razboritost računovodstvenih procjena Uprave, kao i ocjenu cjelokupnog prikaza finansijskih izveštaja. Vjerujemo da dostatni i primjereni su nam pribavljeni revizijski dokazi osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izveštaji prikazuju realno i objektivno, u svim značajnim aspektima, finansijski položaj Centralne banke Republike Kosovo na dan 31. prosinca 2014, i njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja je tada završila u skladu s međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja.

Ostala pitanja

Financijska izvješća Banke na dan i za godinu koja je završila 31. prosinca 2013, godine revidirao je drugi revizor koji je izrazio pozitivno mišljenje o finansijskim izveštajima na 7. svibnja 2014.

Priština, Kosovo
27. travanj 2015

Centralna Banka Republike Kosova

Izveštaj o finansijskom stanju

Na dan 31 decembar 2014

<i>U hiljadama evra</i>	<i>Napomena</i>	2014	2013
Sredstva			
Gotovina	7	29,178	27,384
Tekući računi sa stranim bankama	8	323,401	61,083
Hartije od vrednosti (Trezorski zapisi i Državne obveznice)	9	120,789	560,828
Depoziti sa stranim bankama	10	660,123	729,473
Sredstva vezana za MMF	11	234,786	231,459
Imovina i oprema	12	1,956	1,907
Nematerijalna sredstva	13	1,251	1,311
Ostala sredstva	14	886	976
Ukupno sredstva		1,372,370	1,614,421
Obaveze			
Obaveze prema domaćim komercijalnim bankama	15	315,932	333,173
Obaveza prema računima povezanim sa MMF	16	238,713	234,011
Obaveze prema vladinim institucijama	17	713,567	757,446
Obaveze prema javnim i komercijalnim institucijama	18	50,608	236,597
Obaveze od zaduživanja	19	34	-
Ostale domaće obaveze	20	3,181	3,244
Ukupno obaveze		1,322,035	1,564,471
Kapital i rezerve			
Ovlašćeni kapital	21	30,000	30,000
Rezervni fond	21a	19,561	19,462
Rezerve od revalorizacije		389	301
Neto rezultat (zadržane zarade)		385	187
Ukupno kapital i rezerve		50,335	49,950
Ukupno obaveze, kapital i rezerve		1,372,370	1,614,421

Ovi finansijski izveštaji prikazani na stranama pasqyra 4 do 41 su odobreni od strane rukovodstva CBK dana 27 april 2015 i potpisan u njeno ime od strane:

Bedri Hamza
Guverner

Faton Ahmetaj
Direktor za planiranje i finansijsko
izveštavanje

Napomene od 1 do 33 su sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

Centralna Banka Republike Kosova

Sveobuhvatan izveštaj prihoda

31. decembra 2014. godine

<i>U hiljadama evra</i>	Napomena	2014	2013
Prihodi od kamate			
Prihodi od kamate		1,504	990
Rashodi od kamate		(246)	(181)
Neto prihodi od kamate	22	1,258	809
Prihodi od naknada i provizija			
Prihodi od naknada provizija		1,640	1,563
Rashodi od naknada provizija		(318)	(306)
Neto prihodi od naknada i provizija	23	1,322	1,257
Prihodi od regulativne aktivnosti i ostali poslovni prihodi			
Prihodi od regulativne aktivnosti	24	3,310	2,357
Prihodi od grantova	25	77	78
Ostali poslovni prihodi	26	18	10
Dobitak /(gubitak) od kursne razlike	29	(225)	87
Poslovni prihodi		5,760	4,598
Administrativni rashodi (poslovni)			
Rashodi osoblja	27	(3,571)	(2,877)
Obezvredenje i amortizacija	12,13	(485)	(478)
Opšti i administrativni rashodi	28	(1,319)	(1,056)
Administrativni rashodi (poslovni)		(5,375)	(4,411)
Godišnje zarade		385	187
Ostali sveobuhvatni prihodi			
Ukupno sveobuhvatni prihodi za godinu		385	187

Napomene od 1 do 33 su sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

Centralna Banka Republike Kosova

Izveštaj o promenama na kapitalu

Za godinu završenu 31. decembra 2014.

	Kapital	Rezervni fond	Rezerve revalorizacije	Zadržane zarade (Neto Rezultat/i)	Ukupno
<i>U hiljadama evra</i>					
Stanje 1. januara 2013.	30,000	19,166	269	328	49,763
Transfer u rezervni fond	-	296	32	(328)	-
Ukupno zakonom zahtevane transakcije	-	296	32	(328)	-
Dobitak za godinu	-	-	-	187	187
Ostali sveobuhvatni prihodi	-	-	-	-	-
Ukupno sveobuhvatni prihodi za godinu	-	-	-	187	187
Stanje 31. decembra 2013.	30,000	19,462	301	187	49,950
<hr/>					
Stanje 1. januara 2014	30,000	19,462	301	187	49,950
Transfer u rezervni fond	-	99	88	(187)	-
Ukupno zakonom zahtevane transakcije	-	99	88	(187)	-
Dobitak za godinu	-	-	-	385	385
Ostali sveobuhvatni prihodi	-	-	-	-	-
Ukupno sveobuhvatni prihodi za godinu	-	-	-	385	385
Stanje 31. decembra 2014	30,000	19,561	389	385	50,335

Popratne napomene od 1 do 33 su sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

Centralna Banka Republike Kosova

Izveštaj o tokovima gotovine

Za godinu završenu 31. decembra 2014.

<i>U hiljadama evra</i>	Napom.	2014	2013
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Godišnji dobitak		385	187
<i>Korekcije za:</i>			
Obezvredenje	12	279	272
Amortizacija	13	206	206
Prihodi iz grantova	25	(77)	(78)
Prihodi od prodaje opreme		(18)	(10)
Prihodi od kamate	22	(1,504)	(990)
Rashodi od kamate	22	246	181
		(483)	(232)
Promene u trezorske zapise		250,048	(124,860)
Promene u depozitima sa stranim bankama		(74,139)	104,661
Promene u sredstvima povezanim sa MMF		(3,348)	13,938
Promene u ostalim sredstvima		91	(514)
Promene u obavezama prema domaćim komercijalnim bankama		(17,242)	31,026
Promene u obavezama prema računima vezanim sa MMF		4,720	(12,874)
Promene u obavezama prema vladinim institucijama		(43,876)	(64,075)
Promene u obavezama prema javnim i komercijalnim institucijama		(185,989)	187,575
Promene u zaduživanja		34	-
Promene u ostalim domaćim obavezama		3	22
		(70,181)	134,667
Primljene kamate		1,597	971
Plaćene kamate		(263)	(178)
Neto priliv gotovine iz /(korišćene u) poslovnim aktivnostima		(68,847)	135,460
Tokovi gotovine iz investicionih aktivnosti			
Prihodi od prodaje opreme		18	10
Kupovina opreme	12	(351)	(729)
Kupovina nematerijalnih sredstava	13	(123)	(92)
Neto gotovina korišćena u investicionim aktivnostima		(456)	(811)
Protok gotovine iz investicionih aktivnosti			
Prihodi od grantova		10	11
Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti		10	11
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i njenih ekvivalenata		(69,293)	134,660
Efekat kursa razmene		-	-
Gotovina i njeni ekvivalenti 1. januara		831,879	697,219
Gotovina i njeni ekvivalenti 31. decembra	30	762,586	831,879

Popratne napomene od 1 do 33 su sastavni deo ovih finansijskih izveštaja

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

1. Izveštajni subjekat

Centralna Banka Republike Kosova (u daljem tekstu "CBK" ili "Banka"), naslednik Centralne bankarske uprave Kosova, je nezavisni pravni entitet sa punim ovlašćenjima kao pravno lice prema primenljivom zakonu u Republici Kosovo. CBK je posebni javni subjekat sa ovlašćenjem licenciranja, vršenje nadzora i regulisanje finansijskih institucija u Republici Kosovo. Banka postupa u skladu sa Zakonom br. 03/L-209 o "Centralnoj banci Republike Kosova", u daljem tekstu kao ("Zakon o CBK"). Prema ovom zakonu, osnovni ciljevi CBK su:

- da podstiče i održava stabilan finansijski sistem, uključujući i bezbedan, pouzdan i efikasan platni sistem.
- da doprinosi postizanju i održanju unutrašnje stabilnosti cena.
- da podržava opšte ekonomske politike Vlade.

Kako je propisano u Zakonu, CBK treba da deluje u skladu sa principima otvorene tržišne ekonomije sa slobodnom konkurencijom, favorizujući efikasno raspoređivanje resursa.

CBK deluje iz svojih glavnih kancelarija u Prištini. Zvanična adresa kancelarije CBK-a je:

Ul. Garibaldi br. 33

Priština, Kosovo.

Odbor Centralne Banke, Izvršni odbor i guverner

Organi CBK-a koji donose odluke su Odbor Centralne Banke, Izvršni odbor, kao i guverner. Prema članu 79, stav 2. Zakona o CBK-u, Upravni Odbor se sastoji od guvernera, generalnog direktora trezora i tri neizvršna člana, i odgovoran je za nadzor sprovođenja politika, kao i nadzor nad administracijom i poslovanjem CBK-a.

Dana 31. decembar 2014. godine, Odbor Centralne Banke su činili sledeći članovi:

- Bedri Peci – Predsednik odbora
- Bedri Hamza – Guverner
- Fatmir Plakiqi – Član, Direktor Trezora u Ministarstvu finansija

Izvršni odbor čine guverner, koji je ujedno i predsedavajući kao i tri zamenika guvernera, i odgovoran je za sprovođenje politika CBK-a kao i za njeno poslovanje.

2. Osnova pripreme

a) Izjava o usklađenosti

Finansijski izveštaji sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja ("MSFI").

b) Osnov odmeravanja

Finansijski izveštaji su pripremljeni na osnovu odmeravanja specifikovanih u MSFI za svaku vrstu sredstava, obaveze, prihoda kao i rashoda. Osnov odmeravanja je u potpunosti obelodanjen u računovodstvenim politikama u napomeni 3 dole.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

2. Osnova pripreme (nastavak)

c) Funkcionalna i izveštajna valuta

Ovi finansijski izveštaji prikazani su u evrima ("EUR"), što je funkcionalna valuta CBK-a. Osim ako nije drugačije navedeno, finansijske informacije prikazane u evrima su zaokružene na najbližu hiljadu.

d) Upotreba procena i rasuđivanja

Sastavljanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva da vrši rasuđivanja, procene i pretpostavke koje utiču na primenu politika i izveštavanim vrednostima sredstava i obaveza, prihoda i rashoda. Faktički rezultati mogu se razlikovati od onih procenjenih.

Procene i osnovne pretpostavke se razmatraju u kontinuitetu. Promene računovodstvenih procena priznaju se u periodu u kojem je promena izvršena i u idućim periodima ako su one uticane. Posebno, informacije u vezi sa značajnim oblastima o neizvesnim procenama i kritičnim odlukama u primeni računovodstvenih politika koje imaju značajan uticaj na finansijske izveštaje prikazani su u napomeni br. 5.

Računovodstvene politike prikazane dole su konsistentno primenjene u svim periodima koji su predstavljeni u ovim finansijskim izveštajima.

3. Značajne računovodstvene politike

a) Transkacije u stranoj valuti

Transakcije u stranoj valuti su preračunate u funkcionalnu valutu po srednjem kursu koji je važio na dan transakcije. Monetarna sredstva i obaveze u stranoj valuti na datum izveštajnog perioda, proračunata su u funkcionalnu valutu po kursu koji je važio na taj datum. Dobici ili gubici na monetarna sredstva i obaveze predstavljaju razliku između amortizovane vrednosti u funkcionalnoj valuti na početku perioda, korigovane za efektivnu kamatu i plaćanja u toku perioda i amortizovanu vrednost u stranoj valuti iskazanoj u funkcionalnoj valuti po kursu koji je važio na datum izveštajnog perioda. Nemonetarna sredstva i obaveze u stranoj valuti koja se odmeravaju po fer vrednosti su preračunate u funkcionalnu valutu po kursu koje je važio na dan na kojem je fer vrednost bila određena. Kursne razlike nastale prilikom proračuna priznaju se kao dobitak ili gubitak.

b) Kamata

Prihodi i rashodi od kamata se priznaju kao dobitci ili gubici korišćenjem metoda efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno umanjuje buduće gotovinske isplate ili uplate kroz očekivano trajanje finansijskog instrumenta (ili gde je moguće za jedan kraći period), bilansne vrednosti finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Efektivna kamatna stopa se utvrđuje pri pravnom priznavanju finansijskog sredstva ili obaveze i ne pregledava se posle toga.

Obračun efektivne kamatne stope uključuje sve naknade i iznose plaćene ili primljene transakcione troškove, kao i popuste ili premije koje su sastavni deo efektivne kamatne stope.

Troškovi transakcije su dodatni troškovi koji se mogu direktno pripisati sticanju, izdavanju ili otuđenju finansijskog sredstva ili obaveze.

Prihodi i rashodi prikazani od kamate prikazani kao gubitak ili dobitak uključuju kamate na finansijska sredstva i obaveze po amortizovanoj vrednosti na bazi efektivne kamatne stope.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

3. Značajne računovodstvene politike (nastavak)

c) Naknade i provizije

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koje su integralni deo efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili obaveze uključeni su u obračun efektivne kamatne stope.

Ostali prihodi od naknada i provizija, uključujući transakcione naknade za poslovne račune, transfer sredstava i naknade za licence priznaju se kada je usluga izvršena.

Ostali rashodi naknada i provizija odnose se uglavnom na transakcione i uslužne naknade, koje se rashoduju kada je usluga primljena.

d) Beneficije zaposlenih

CBK uplaćuje doprinose u obavezno socijalno osiguranje koji omogućuje penzijske beneficije zaposlenima po penzionisanju. Ovi doprinosi su svrstani po planu za definisane doprinose na osnovu kosovskih zakona. Doprinosi CBK se prepoznaju kao troškovi u izveštaju prihoda kada isti nastanu.

e) Porez i podela profita

CBK je oslobođen poreza na dobitak po Zakonu br. 03/L-209, koji je izdat 22. jula 2010. Vidi napomenu 4 (f) o tome kako CBK raspoređuje svoj profit.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaje za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

3. Značajne računovodstvene politike (nastavak)

f) Finansijska sredstva i obaveze

Banka klasifikuje svoje investicije u sledeće kategorije: finansijska sredstva po korektnoj vrednosti preko dobitka ili gubitka, krediti i potraživanja, finansijska sredstva održana do dospeća i finansijska sredstva dostupna za prodaju. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su investicije stečene. Menadžment određuje klasifikaciju svojih investicija na početnom prepoznavanju i ponovo ih procenjuje na svaki dan izveštavanja.

Finansijska sredstva po realnoj vrednosti preko dobitka ili gubitka

Ova kategorija ima dve pod-kategorije: finansijska sredstva održana za trgovinu i ona koja su određena po korektnoj vrednosti preko dobitka ili gubitka na početku. Finansijsko sredstvo je klasifikovano u "finansijska sredstva po korektnoj vrednosti preko kategorije dobitka ili gubitka na početku ukoliko su dobijena na principu za kratkoročnu prodaju, ukoliko ona čine deo portfolija finansijskih sredstava u kojima postoji dokaz o kratkoročnom dobitku, ili ukoliko je tako određeno od strane uprave.

Kredit i potraživanja

Kredit i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili određenim isplatama koja nisu kvotirana na nekom drugom aktivnom tržištu od onog na kojem banka ima nameru da ih proda kratkoročno ili koje je određeno po korektnoj vrednosti preko dobitka ili gubitka ili dostupno za prodaju. Kredit i potraživanja su u početku priznati po realnoj vrednosti i nakon toga se određuju po amortizovanim troškovima koristeći efikasni metod kamate, manje provizije za smanjenje vrednosti. Provizija umanjenja vrednosti kredita i potraživanja je utvrđena kada postoji objektivni dokaz da banka neće biti u stanju da prikupi sve prispele sume u skladu sa njenim originalnim vremenskim okvirima. Banka nema sredstva klasifikovana u ovoj kategoriji.

Finansijska sredstva održana do dospeća

Finansijska sredstva održana do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili određenim isplatama i fiksnim dospećem koje nije isto sa onim koje je u skladu sa definicijom kredita i potraživanja za koje menadžment banke ima pozitivnu nameru i mogućnost da ih održi do dospeća. Ova sredstva su početno priznata po realnoj vrednosti i nakon toga ocenjena po amortizovanom vrednošću koristeći metodu efikasne kamate, minus proviziju za efekat obezvređenja. Provizija za štetu sredstava održanih do dospeća se utvrđuje kada postoji objektivni dokaz da Banka neće biti u stanju da naplati sve iznose obaveza u skladu sa njenim originalnim vremenskim okvirima.

Finansijska sredstva dostupna za prodaju

Finansijska sredstva dostupna za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su određena u ovoj kategoriji ili nisu klasifikovana u bilo kojoj drugoj kategoriji. Banka nema sredstava klasifikovana u ovoj kategoriji.

i. Priznavanje

CBK u početku priznaje depozite kada oni nastanu. Sva ostala finansijska sredstva i obaveze inicijalno se priznaju na dan trgovine kada CBK postane jedna strana u ugovornim odredbama instrumenta.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se inicijalno priznaju po fer vrednosti plus, za stavku koja nije po fer vrednosti kroz dobitak ili gubitak, transakcioni troškovi koji se mogu direktno pripisati njihovom sticanju ili izdavanju.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

3. Značajne računovodstvene politike (nastavak)

f) Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

ii. *Prestanak priznavanja*

CBK prestaje da priznaje finansijsko sredstvo kada ugovorna prava na tokove gotovine od finansijskog sredstva prestanu da važe, ili prenese ugovorno pravo na primanje tokova gotovine od finansijskog sredstva u transakciju u koju prenosi u značajnoj meri sve rizike i koristi od vlasništva nad finansijskim sredstvom. Svaka kamata u prenesenim finansijskim sredstvima koja je stvorena ili zadržana od strane CBK-a, priznaje se kao posebno sredstvo ili obaveza. Po prestanku priznavanja finansijskih sredstva, razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva (ili knjigovodstvene vrednosti dodeljene delu sredstva u transakciji), i zbira (i) dobijenih naknada (uključujući i nova dobijena sredstva minus svaka nova pretpostavljena obaveza) i (ii) bilo kojeg kumulativnog dobitka ili gubitka koji je priznat u drugim sažetim dobicima, prepoznaje se kao dobitak ili gubitak.

CBK prestaje da priznaje finansijsku obavezu kada su dogovorne obaveze ispunjene ili ukinute ili kada prestanu da važe.

iii. *Prebijanje*

Finansijska sredstva i obaveze se prebijaju na neto osnovi i neto vrednost se prikazuje u izveštaju o finansijskom stanju onda i samo onda, kada CBK ima zakonito pravo da prebije vrednosti na neto osnovi i namerava da podmiri na neto osnovi ili da realizuje sredstvo i podmiri obavezu istovremeno.

Prihodi i rashodi prikazuju se na neto osnovi samo kada je dozvoljeno računovodstvenim standardima, ili za dobitke i gubitke koji proizlaze iz grupa sličnih transakcija.

iv. *Vrednovanje amortizovane vrednosti*

Amortizovana vrednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze je iznos po kome se finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza vrednuje prilikom početnog priznavanja umanjelog za isplate glavnica, uz dodavanje ili oduzimanje kumulirane amortizacije primenom metoda efektivne kamate za sve razlike između početnog iznosa i iznosa pri dospeću i uz oduzimanje svakog umanjenja za efekat obezvređenja.

v. *Vrednovanje fer vrednosti*

Fer (realna) vrednost finansijskih instrumenta je iznos za koji sredstvo može biti razmenjeno, ili obaveza izmirena pravilnim transakcijama između učesnika na tržištu na dan procenijavanja.

Kada je to moguće, CBK određuje fer vrednosti instrumenta primenom dostupnih cena na aktivnom tržištu za tim instrumentom. Tržište se posmatra kao aktiv, ako su navedene cene lako i regularno dostupne i predstavljaju trenutne i redovno nastale tržišne transakcije po dobrovoljnoj osnovi između strana.

Ako tržište za finansijski instrument nije aktivno, CBK uspostavlja fer vrednost upotrebom tehniku procene. Tehnike procena uključuju korišćenje poslednje normalne, komercijalne transakcije između obaveštenih, voljnih strana (ako su dostupne), referencu tekuće fer vrednost drugih instrumenata koji su suštinski isti, analizu diskontovanih novčanih tokova i alternativnih modela za određivanja cena. Izabrana tehnika procene omogućava maksimalno korišćenje tržišnih inputa, oslanja se što je manje moguće na procene specifične za CBK, obuhvata sve faktore koje bi učesnici na tržištu razmatrali u uspostavljanju cena i koji su u skladu sa prihvaćenom ekonomskom metodologijom za određivanje cena finansijskih instrumenata. Inputi u tehnikama procena predstavljaju razumno tržišna očekivanja i merenje faktora rizika-povratka sadržana u finansijskom instrumentu. CBK vrednuje tehnike procena i testira ih za punovažnost upotrebom cena od tržišnih transakcija koje se mogu posmatrati u okviru istog instrumenta ili na osnovu drugih dostupnih podataka na tržištu koji se mogu posmatrati.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

3. Značajne računovodstvene politike (nastavak)

f) Finansijska sredstva i obaveze (nastavak)

vi. Identifikacija i vrednovanje obezvređenja

Na datum svakog izveštavanja, CBK procenjuje da li postoji neki objektivni dokaz da finansijsko sredstvo koje nije iskazano po fer vrednosti kroz dobitke ili gubitke obezvređeno. Finansijska sredstva su obezvređena kada postoji objektivni dokaz da je događaj nastao posle datuma početnog priznavanja koji ima negativan efekat na buduće tokove gotovine koji se mogu vrednovati pouzdano.

Objektivni dokaz da su finansijska sredstva obezvređena može uključiti neizvršenje gotovinskih obaveza ili delikventnost zajmoprimca, restrukturiranje plasmana ili avansa CBK po uslovima koje inače CBK ne bi razmatrala, indikacije da će zajmoprimac ili izdavač bankrotirati, gubitak tržišta za hartije od vrednosti, ili ostala primetna informacija vezana za grupu sredstava kao što su negativne promene u statusu plaćanja zajma primaoca ili izdavača u CBK, ili ekonomski uslovi koji su u korelativnom odnosu sa ne izvršavanjem gotovinskih obaveza u CBK.

Obezvređenje finansijskih sredstava po amortizovanoj vrednosti obračunava se kao razlika knjigovodstvene vrednosti finansijskih sredstava i sadašnje vrednosti procenjenih budućih gotovinskih tokova koji su diskontovani po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva. Gubici se priznaju u dobitak ili gubitak i prikazuju se u računu ispravke vrednosti za kredite i avanse. Kamata obezvređenog sredstva iskazuje se kroz ispravljanje (izjednačenje) diskonta. Kada događaj posle izveštajnog datuma uzrokuje smanjenje obezvređivanja, gubitak radi obezvređenja se anulira kroz dobitak ili gubitak.

g) Gotovina i njeni ekvivalenti

Radi izveštavanja u vezi sa tokovima novca, gotovina i gotovinski ekvivalenti čine: gotovina, sredstva na računima kod banaka i visoko likvidna finansijska sredstva sa dospećem kraćim od tri meseca, koja su podložna beznačajnom riziku promene fer vrednosti, i koje CBK koristi pri upravljanju kratkoročnim obavezama.

Gotovina i njeni ekvivalenti, održavaju se u izveštaju finansijskog stanja po amortizovanoj vrednosti.

h) Ulaganja u hartije od vrednosti

Ulaganja u hartije od vrednosti, koje su trezorski zapisi, se početno vrednuju po fer vrednosti uz dodavanje direktnih troškova transakcije i naknadno se odmeravaju kao investicije koje se drže do dospeća.

Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća su nederivatna sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koje CBK ima pozitivnu nameru i mogućnost da drži do dospeća, i koja nisu određena po fer vrednost kroz dobitke ili gubitke. Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća uključuju trezorske zapise.

Hartije od vrednosti koje se drže do dospeća vrednuju se po amortizovanoj vrednosti koristeći metodu efektivne kamatne stope. Svaka prodaja ili ponovna klasifikacija značajnog iznosa investicija koje se drže do dospeća a koje nisu blizu njihovog dospeća rezultiraće u ponovnoj klasifikaciji svih investicija koje se drže do dospeća u sredstvima raspoloživim za prodaju, i sprečiće CBK od klasifikacije ulaganja u hartije od vrednosti kao investicije koje se drže do dospeća u tekućoj i sledeće dve finansijske godine.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

3. Značajne računovodstvene politike (nastavak)

i) Imovina i oprema

i. Priznavanje i vrednovanje

Stavke imovine i opreme su prikazane po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i gubitke zbog obezvređivanja.

Trošak obuhvata troškove koji se mogu direktno pripisati kupovini sredstva. Trošak sredstava koja su izgrađena u sopstvenoj režiji obuhvata troškove materijala i direktne radne snage, sve ostale troškove koji se mogu direktno pripisati dovođenju sredstva u stanju koje je neophodno da bi sredstvo moglo funkcionisati, na način na koji to očekuje uprava, i troškovi demontaže, uklanjanja opreme i restauracija područja na kojem je sredstvo locirano.

Kupljeni kompjuterski programi koji su veoma važni za funkcionisanje odgovarajuće opreme se kapitalizuju kao deo te opreme.

Kada delovi stavke nekretnine i opreme imaju različite korisne vekove trajanja, evidentiraju se kao posebne stavke (glavne komponente) imovine i opreme.

ii. Naknadni troškovi

Naknadni troškovi zamene stavke imovine i opreme priznaju se kao knjigovodstvena vrednost te stavke ukoliko je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim delom priliti u CBK i nabavna vrednost tog sredstva može se pouzdano odmeriti. Troškovi svakodnevnog održavanja imovine i opreme (dugoročna materijalna sredstva) priznaju se u izveštaju prihoda i rashoda kada nastanu.

iii. Obezvređenje

Obezvređenje se priznaje u izveštaju prihoda i rashoda linearnom metodom tokom procenjenog korisnog veka trajanja jedne stavke dugoročnih materijalnih sredstava.

Procena korisnog veka trajanja za tekući i komparativni period je:

	2014	2013
Investicije u zakupljenim objektima	20 godina	20 godina
Oprema	5 godina	5 godina
Računari	3 godine	3 godine
Vozila	5 godina	5 godina

Životni vek druge opreme se procenjuje pojedinačno. Metodi obezvređivanja, koristan vek trajanja i rezidualne vrednosti se ponovo procenjuju na datum izveštavanja.

j) Nematerijalna sredstva

Softver nabavljen od strane CBK priznaje je po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za akumulirano obezvređenje i akumulirane gubitke od promene vrednosti.

Naknadni troškovi softvera kapitaliziraju se samo ukoliko uvećavaju buduće ekonomske koristi ugrađene u određeno sredstvo na koje se odnose. Ostali troškovi priznaju se onda kada nastanu.

Amortizacija se priznaje u izveštaju prihoda i rashoda gubicima na osnovu linearne metode amortizacije tokom procenjenog korisnog veka trajanja softvera, počevši od datuma kada je softver raspoloživ za korišćenje. Procenjeni rok trajanja kompjuterskih programa se bazira na proceni korišćenja tog softvera bez potreba za nekim poboljšanjem, a trenutno je to 3 do 10 godina.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

3. Značajne računovodstvene politike (nastavak)

k) Obezvredivanje nefinansijskih sredstava

Računovodstvena vrednost nefinansijskih sredstava u vlasništvu CBK proveravaju se svakog datuma izveštavanja, da se utvrdi da li postoje indikacije da nefinansijsko sredstvo može da bude obezvređeno. Ukoliko takva indikacija postoji, CBK procenjuje nadoknadu vrednosti sredstva. Gubitak po osnovi obezvređenja se priznaje kada je knjigovodstvena vrednost sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu veća od nadoknadive vrednosti. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od ostalih sredstva i grupa. Gubitak po osnovu obezvređenja priznaje se u dobitku ili gubitku. Gubitak po osnovu obezvređenja u odnosu na jedinice koje generišu gotovinu se raspoređuju da bi umanjile računovodstvenu vrednost drugih sredstava u jedinici (grupi jedinica) na proporcionalnoj osnovi. Nadoknadivi iznos sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu je fer vrednost, umanjena za troškove prodaje, ili upotrebna vrednost u zavisnosti koja je od ovih vrednosti veća. U ocenjivanju upotrebne vrednosti, procenjeni budući tokovi gotovine se diskontuju do sadašnje vrednosti koristeći kamatnu stopu pre oporezivanja koja prikazuje tekuće tržišne procene vremenskih vrednosti gotovine i rizika specifičnog sredstva.

Prethodno priznat gubitak po osnovu obezvređenja se revidira svakog datuma izveštavanja ukoliko postoje indikacije umanjenja gubitka ili više njegovog nepostajanja. Gubitak po osnovu obezvređenja se anulira ukoliko postoji promena procena korišćenih za utvrđivanje nadoknadivog iznosa. Gubitak po osnovu obezvređenja se anulira samo do iznosa do kojeg knjigovodstvena vrednost sredstva ne nadmašuje knjigovodstvenu vrednost koja bi bila određena, neto od amortizacije, kada gubitak po osnovu obezvređenja sredstva ne bi bio iskazan od pada vrednosti.

l) Finansijske obaveze

Izvori finansiranja CBK su iz međunarodnih, državnih, javnih, bankarskih i drugih finansijskih institucija. Finansijske obaveze se odmeravaju po amortizovanoj nabavnoj vrednosti koristeći metodu efektivne kamatne stope.

m) Prihodi iz subvencija

Vladine subvencije se početno priznaju kao odloženi prihod kada postoji razumno uverenje da će oni biti primljeni i da će CBK biti u skladu sa uslovima subvencije. Subvencije koje kompenziraju CBK za nastale troškove, priznaju se kao dobiti ili gubici na sistematskoj osnovi u istim periodima u kojima se troškovi priznaju. Subvencije koje kompenziraju CBK za nabavnu vrednosti sredstava priznaju se kao dobiti ili gubici na sistematskoj osnovi tokom korisnog veka trajanja sredstava.

n) Plate finansirane od strane donatora

Određene osobe zaposlene u CBK su međunarodni stručnjaci određeni i kratkoročno finansirani od strane međunarodnih organizacija. Finansijska pomoć ovih organizacija uključuje, ali nije ograničena na, plaćanje plate ovim međunarodnim stručnjacima. Kako se ova pomoć plaća od strane međunarodnih organizacija direktno naznačenom osoblju, iznos ovih plaćanja nije poznat i nije uključen u ove finansijske izveštaje.

o) Provizije

Provizija će biti priznata, kao rezultat događaja koji su se desili u prošlosti, CBK ima sadašnju pravnu ili izvedenu obavezu koja može da se pouzdano odmeri i kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se obaveza izmiri. Provizije su utvrđene diskontovanjem očekivanih budućih tokova gotovine po kamatnoj stopi pre oporezivanja koje reflektuje tekuće tržišne procene vremenske vrednosti gotovine i, gde je moguće, specifične rizike povezane sa obavezom.

Provizija za nepovoljne ugovore priznaje se kada očekivane koristi koje proizlaze za CBK iz ugovora su niže od neizbežnih troškova nastalih ispunjavanjem obaveza ugovora. Provizija se odmerava po sadašnjoj vrednosti nižoj od očekivanih troškova za ukidanje ugovora i očekivanih neto troškova od produženja ugovora. Pre priznavanje provizije, CBK priznaje gubitak za umanjenu vrednost sredstava povezanih sa tim ugovorom.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

3. Značajne računovodstvene politike (nastavak)

p) Izmene u računovodstvenim politikama i obelodanjivanju

(i) Standardi i tumačenja na snazi za tekući period

Sledeći standardi, izmene postojećih standarda i tumačenja izdatih od strane Odbora Medunarodnih računovodstvenih standarda su na snazi za tekući period:

- **Izmene u MRS 32 "Finansijski instrumenti: Prezentacija"** - Kompenzacija finansijskih sredstava i obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine),
- **Izmene i u MRS 36 "Obezvredivanje sredstava"** - obelodanjivanja nadoknadivog iznosa ne-finansijskih sredstava (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine),
- **Izmene u MRS 39 "Finansijski instrumenti: Priznavanje i vrednovanje"**- Izmena u derivatima i nastavak zaštitnog računovodstva (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine),
- **IFRIC 21 "Mera za oduzimanje imovine"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine).

Usvajanje ovih izmena postojećih standarda i tumačenja nije dovelo do neke promene računovodstvenih politika Banke.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

3. Značajne računovodstvene politike (nastavak)

p) Izmene u računovodstvenim politikama i obelodanjivanju (nastavak)

ii) Standardi i tumačenja pri završetku, koja nisu još stupila na snagu

Na dan odobravanja ovih finansijskih izveštaja sledeći standardi, izmene postojećih standarda i tumačenja su bili pri završetku, ali nisu još stupili na snagu:

- **MSFI 9 "Finansijski instrumenti"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine),
- **MSFI 14 "Odloženi računi regulatora"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine),
- **MSFI 15 "Prihod od ugovora sa klijentima"** (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2017. godine),
- **Izmene u MSFI 11 "Zajednički Sporazumi"** - Računovodstvo za kupovinu kamata u zajedničkim aktivnostima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine),
- **Izmene u MRS 16 "Imovina, postrojenja i oprema" i MRS 38 "nekretnine"** - Objasnjavanje prihvatljivih metoda obezvređivanja i amortizacije (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine),
- **Izmene u MRS 16 " Imovina, postrojenja i oprema" i SNK 41 "Poljoprivredne aktivnosti"- Poljoprivreda: Vlasnik kultivacije** (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine),
- **Izmene u MRS 19 " Beneficije zaposlenih "** –definisane šeme koristi: Doprinosi zaposlenih (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine),
- **Izmene u MRS 27 "Posebni finansijski izveštaji"** - metoda neto kapitala u posebnim finansijskim izveštajima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine),
- **Izmene u različitim standardima "Poboljšanja u MSFI (ciklusa 2010-2012)"** koje rezultiraju iz Godišnjeg projekta poboljšanja MSFI (MSFI 2, MSFI 3, MSFI 8, MSFI 13, MRS 16, MRS 24 i MRS 38) prvenstveno sa namerom otklanjanja neusaglašenosti i poboljšanja formulacije teksta (izmene će biti na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine),
- **Izmene u različitim standardima "Poboljšanja u MSFI (ciklusa 2011-2013)"** koje rezultiraju iz Godišnjeg projekta poboljšanja MSFI (MSFI 1, MSFI 3, MSFI 13 i MRS 40) prvenstveno sa namerom otklanjanja neusaglašenosti i poboljšanja formulacije teksta (izmene će biti na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine).

Kompanija je izabrala da ne usvoji ove standarde, preglede i tumačenja pre njihovog datuma stupanja na snagu. Kompanija očekuje da će usvajanje ovih standarda, revizija i tumačenja neće imati materijalni uticaj na finansijske izveštaje u periodu inicijalne primene.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

4. Upravljanje finansijskim rizicima

a) Uvod i pregled

Rizici kojima se CBK izlaže u upotrebi finansijskih instrumenata su:

- kreditni rizik
- poslovni rizik
- rizik likvidnosti
- tržišni rizik

Ova napomena daje informaciju izloženosti CBK-a svakom od pomenutih rizika, ciljeve, politike i procedure CBK-a, za vrednovanje i upravljanje rizicima, i upravljanje kapitalom CBK-a. Naknadne kvantitativne prezentacije su uključene u ove izveštaje.

Struktura upravljanja rizikom

Upravni Odbor Centralne Banke ima sveobuhvatnu odgovornost za uspostavljanje i nadzor okvira za upravljanje rizikom CBK-a. Rukovodstvo CBK redovno izveštava preko Izvršnog odbora Upravnom odboru o postupcima upravljanja rizikom. Izvršni odbor i Investicioni komitet imaju obavezu za razvijanje i monitoring politika upravljanja rizikom CBK-a. Ove politike su sprovedene od organizacionih jedinica.

CBK politike za upravljanje rizikom su uspostavljene da identifikuju i prepoznaju rizike sa kojima se CBK suočava, da uspostavi pogodne granice rizika i kontrole, i da nadgleda rizike i pridržavanje granica. Politike i sistemi upravljanja rizikom se redovno pregledaju kako bi reflektovali promene u tržišnim uslovima, proizvoda i ponuđenih usluga. CBK, kroz standarde i procedure obuke i upravljanja, ima za cilj da razvije disciplinovanu i konstruktivnu kontrolnu okolinu, u kojoj svi zaposleni razumeju svoje uloge i obaveze.

Revizorski komitet CBK-a je odgovoran za nadgledanje usaglašenosti politika i procedura upravljanja rizikom uspostavljenih od strane CBK, i za proveru adekvatnosti okvira za upravljanje rizikom u odnosu sa rizicima sa kojima se suočava CBK. Revizorski komitet CBK je pomognut u ovim funkcijama od strane Odeljenja za internu reviziju. Interna revizija preduzima i regularne i ad-hoc preglede kontrola i procedura upravljanja rizikom, rezultati koji se izveštavaju preko šefa unutrašnje revizije za Revizioni komitet.

b) Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik koji podrazumeva da će CBK pretrpeti gubitak zbog toga što njeni komitenti ili ugovorne strane neće izvršiti svoje ugovorne obaveze, i proizlazi uglavnom iz investicije u hartijama od vrednosti i depozitima (na tržištu novca ili tekućem računu) u drugim bankama od strane CBK-a.

Upravljanje kreditnim rizikom

i. Investicije i izloženost prema drugim bankama

CBK ograničava izloženost kreditnom riziku preko investiranja samo u hartije od vrednosti izdatih od vlada zemlja članica EU i držanjem depozita u stranim bankama čije su kratkoročne obaveze rangirane u jednu od dve najviše kategorije od strane međunarodno priznatih agencija. Uzimajući u obzir kreditni rejting, rukovodstvo ne očekuje da strane neće izvršiti svoje obaveze.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

4. Upravljanje finansijskim rizicima / Upravljanje kreditnim rizicima (nastavak)

ii. Izloženost prema kreditnom riziku

Maksimalna izloženost kreditnom riziku 31. decembra 2014. i 31. decembra 2013. godine se prikazuje računovodstvenom vrednošću gotovine, tekućim računima u nerezidentim bankama, trezorskim zapisima i depozitima u nerezidentnim bankama. Za detalje izloženosti vidite Napomene 8, 9 i 10.

Nijedna od izloženosti CBK nije dospela ili obezvređena. Nema promena u politici upravljanja kreditnim rizikom iz prethodnih godina. CBK ne drži kolateral ili ostalo kreditno povećanje protiv izloženosti kreditnom riziku.

c) Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da CBK neće biti u mogućnosti da izmiri u datom vremenu svoje dospele obaveze u vezi sa finansijskim obavezama.

Upravljanje rizikom likvidnosti

Pristup CBK-a upravljanju likvidnosti je da osigura, koliko je to moguće, da će uvek imati dovoljno likvidnosti kako bi izvršila svoje obaveze na vreme, pod normalnim i stresnim uslovima, bez nastanka neprihvatljivih gubitaka ili oštećenjem reputacije CBK-a.

Politike za nadgledanje i rešavanje rizika likvidnosti su uspostavljene od strane Upravnog odbora. CBK upravlja rizikom likvidnosti, preko investiranja u kratkoročne depozite u nerezidentim bankama i držanja adekvatne količine gotovine u svom trezoru. Politike upravljanja likvidnosti su uspostavljene tako da osiguraju da i pod nepovoljnim uslovima, CBK je u poziciji da ispuni svoje obaveze. Dnevna pozicija likvidnosti se nadgleda i redovni testovi stresa likvidnosti su sprovedeni u svetlu različitih okolnosti, pokrivajući normalne i negativne tržišne uslove. Sve likvidne politike i procedure podležu pregledu i odobravanju od strane rukovodstva CBK. Dnevni izveštaji koji se odnose na likvidnu poziciju CBK se redovno podnose članovima Investicionog komiteta od strane Odeljenja za upravljanje sredstvima.

Izloženost prema riziku likvidnosti

Preostala ugovorna dospeća za finansijske obaveze, isključujući buduća plaćanja kamate

31. decembar 2014.	Napomena	Knjigovodstvena vrednost	Manje od 1. meseca	1-3 meseca	3 meseca do 1 godine	1 godina do 5 godina
<i>Nederivativne obaveze</i>						
Prema domaćim komercijalnim bankama	15	315,932	315,932	-	-	-
Prema vezanim računima MMF	16	238,713	136,982	2,798	5,596	93,337
Prema vladinim institucijama	17	713,567	683,561	30,006	-	-
Prema javnim i komerc. inst.	18	50,608	50,608	-	-	-
Od zaduživanja	19	34	34	-	-	-
Ostale domaće obaveze	20	2,428	2,428	-	-	-
		1,321,282	1,189,545	32,804	5,596	93,337
31. decembar 2013						
<i>Nederivativne obaveze</i>						
Prema domaćim komercijalnim bankama	15	333,173	333,173	-	-	-
Prema vezanim računima MMF	16	234,011	128,278	2,620	7,860	95,253
Prema vladinim institucijama	17	757,446	687,431	70,015	-	-
Prema javnim i komercijalnim institucijama	18	236,597	236,597	-	-	-
Od zaduživanja	19	-	-	-	-	-
Ostale domaće obaveze	20	2,428	2,428	-	-	-
		1,563,655	1,387,907	72,635	7,860	95,253

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

4. Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

c) Rizik likvidnosti (nastavak)

Prethodna tabela prikazuje diskontne tokove gotovine finansijskih obaveza CBK-a na osnovu njenog ranije mogućeg dogovornog dospeća. Za upravljanje rizikom likvidnosti po osnovu oblika finansijskih obaveza, CBK čuva likvidna sredstva koja obuhvataju gotovinu i gotovinski ekvivalent, tekuće račune, depozitne račune i blagajničke zapise za koje ne postoji aktivno i likvidno tržište.

d) Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik čije promene u tržišnim cenama, kao što su kamatna stopa, cena kapitala, devizni kursevi i kreditna rasprostranjenost (nerelevantni za promene u dužničkom/povereničkom kreditnom stanju) će uticati na prihod CBK-a ili na vrednost posedovanih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je da rukovodi i kontroliše izloženost na tržišni rizik u prihvatljivim parametrima, optimizirajući vraćanje na investicije.

Upravljanje tržišnim rizikom

Poslovne aktivnosti CBK-a su predmet rizika fluktuacije kamatne stope do nivoa gde sredstva koja se zarađuju na osnovu kamata i obaveze koje su podložne kamatama dospu ili su ponovo vrednovane u različito vreme ili u različitim iznosima. U slučaju sredstava i obaveza sa promenljivim kamatnim stopama, postoji izloženost na osnovni rizik, što je razlika u "repricing" karakteristikama različitih indikacija promenljivih kamatnih stopa.

Aktivnosti upravljanja rizicima su usmerene ka optimizaciji prihoda od kamata, s obzirom na nivoje tržišnih kamatnih stopa koji su konzistentni sa poslovnim strategijama CBK-a. Izloženost CBK-a na tržišni rizik je povezan samo za netrgovinskim portfolijima.

Izloženost prema riziku od kamatne stope – netržišni portfolio

Glavni rizik na koji je netržišni portfolio izložen je rizik gubitka od fluktuacije u budućim tokovima gotovine ili fer vrednost finansijskih instrumenata kao rezultat promene u tržišnim kamatnim stopama. Rizik kamatne stope je upravljan uglavnom preko posmatranja praznina u kamatnim stopama i postojanja unapred odobrenih limita za "repricing" opseg. Investicioni komitet je koje posmatra za pridržavanje tim granicama. Pregled pozicija praznina u kamatnim stopama CBK-a za netrgovinski portfolio je sledeći:

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

4. Upravljanje finansijskim rizicima (nastavak)

(d) Tržišni rizik (nastavak)

Izloženost prema riziku kamatne stope – netržišni portfolio

	Napom.	Knjigovodst vena vrednost	Manje od 3 meseca	3-6 meseca	6-12 meseca	1-5 godina
31. decembar 2014.						
Tekući računi sa stranim bankama	8	323,401	323,401	-	-	-
Hartije od vrednosti (Obveznice i trezorski zapisi)	9	120,789	-	-	69,997	50,792
Depoziti sa stranim bankama	10	660,123	410,020	240,101	10,002	-
Sredstva u računima vezanim sa MMF	11	164,193	62,462	-	-	101,731
Ukupno		1,268,506	795,883	240,101	79,999	152,523
Obaveze prema domaćim bankama	15	(315,932)	(315,932)	-	-	-
Obaveza prema računima vezanim sa MMF	16	(167,803)	(66,072)	-	-	(101,731)
Obaveze prema vladinim institucijama	17	(713,567)	(648,550)	(65,017)	-	-
Obaveze prema javnim i komercijalnim subjektima	18	(50,608)	(50,608)	-	-	-
Od zaduživanja	19	(34)	(34)	-	-	-
Ostale domaće obaveze	20	(2,428)	(2,428)	-	-	-
Ukupno		(1,250,372)	(1,083,624)	(65,017)	-	(101,731)
Razlika		18,134	(287,741)	175,084	79,999	50,792
31. decembar 2013.						
	Napom.	Knjigovodst vena vrednost	Manje od 3 meseca	3-6 meseca	6-12 meseca	1-5 godina
Tekući računi sa stranim bankama	8	61,083	61,083	-	-	-
Hartije od vrednosti (trezorski zapisi)	9	560,828	229,963	330,865	-	-
Depoziti sa stranim bankama	10	729,473	553,493	145,953	30,027	-
Sredstva u računima vezanim sa MMF	11	181,438	75,705	-	-	105,733
Ukupno		1,532,822	920,244	476,818	30,027	105,733
Obaveze prema domaćim bankama	15	(333,173)	(333,173)	-	-	-
Obaveza prema računima vezanim sa MMF	16	(183,705)	(77,972)	-	-	(105,733)
Obaveze prema vladinim institucijama	17	(757,446)	(737,439)	(20,007)	-	-
Obaveze prema javnim i komercijalnim subjektima	18	(236,597)	(236,597)	-	-	-
Od zaduživanja	19	-	-	-	-	-
Ostale domaće obaveze	20	(2,428)	(2,428)	-	-	-
Ukupno		(1,513,349)	(1,387,609)	(20,007)	-	(105,733)
Razlika		19,473	(467,365)	456,811	30,027	-

Nekamatonosna finansijska sredstva i obaveze nisu uključena u gornju tabelu.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

4. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

(d) Tržišni rizik (nastavak)

Opšti nekomercijalni rizik od netrgovinske kamatne stope upravljane su od strane Odeljenja za upravljanje sredstvima, koje koristi ulaganja u vrednosne hartije i plasmane u bankama da upravlja globalnom pozicijom koja nastaje iz nekomercijalnih aktivnosti CBK-a.

Upravljanje rizikom kamatne stope nasuprot granici praznine kamatne stope je dopunjeno posmatranjem osetljivosti sredstava i obaveza CBK-a na različite standardne i nestandardne scenarije kamatnih stopa. Standardni scenariji koji se redovno koriste uključuju 100 baznih poena (bp) paralelni pad ili uspon u krivama prinosa. Analiza bankarske osetljivosti na povećanje ili smanjenje tržišnih kamatnih stopa (pretpostavljeno nesimetrično kretanje u krivama prinosa i konstantno stanje bilansa stanja) je kao što sledi:

2014

	100 pb Povećanje	100 pb Smanjenje
Procenjeni efekt dobitka (gubitka)	181	(181)

2013

	100 pb Povećanje	100 pb Smanjenje
Procenjeni efekt dobitka (gubitka)	195	(195)

Izloženost prema ostalim tržišnim/valutnim rizicima – netrgovinskih portfolija

CBK ima izloženost prema SDR u vezi sa svojim MMF sredstvima i obavezama, koje se redovno prate. Izloženost CBK-a valutnom riziku je kao što sledi:

2014

	100 pb Povećanje	100 pb Smanjenje
Procenjeni efekt dobitka (gubitka)	36	(36)

2013

	100 pb Povećanje	100 pb Smanjenje
Procenjeni efekt dobitka (gubitka)	23	(23)

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

4. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

(d) Tržišni rizik (nastavak)

31. decembar 2014	EUR	SDR (EUR ekvivalent)	Ukupno
Sredstva			
Gotovina	29,178	-	29,178
Tekući računi sa stranim bankama	323,401	-	323,401
Trezorski zapisi	120,789	-	120,789
Depoziti sa stranim bankama	660,123	-	660,123
Sredstva u računima vezanim za MMF	101,731	133,055	234,786
Ostala sredstva	886	-	886
Ukupno	1,236,108	133,055	1,369,163
Obaveze			
Obaveze prema domaćim bankama	315,932	-	315,932
Obaveza prema računima povezanim sa MMF	155,240	83,660	238,900
Obaveze prema vladinim institucijama	713,567	-	713,567
Obaveze prema javnim i komercijalnim subjektima	50,608	-	50,608
Od zaduživanja	34	-	34
Ostale domaće obaveze	3,181	-	3,181
Ukupno	1,238,562	83,660	1,322,222
Neto pozicija za strane valute		49,395	46,941
31. decembar 2013.	EUR	SDR (EUR ekvivalent)	Ukupno
Sredstva			
Gotovina	27,384	-	27,384
Tekući računi sa stranim bankama	61,083	-	61,083
Trezorski zapisi	560,828	-	560,828
Depoziti sa stranim bankama	729,473	-	729,473
Sredstva u računima vezanim za MMF	105,733	125,726	231,459
Ostala sredstva	976	-	976
Ukupno	1,485,477	125,726	1,611,203
Obaveze			
Obaveze prema domaćim bankama	333,173	-	333,173
Obaveza prema računima povezanim sa MMF	155,623	78,388	234,011
Obaveze prema vladinim institucijama	757,446	-	757,446
Obaveze prema javnim i komercijalnim subjektima	236,597	-	236,597
Od zaduživanja	-	-	-
Ostale domaće obaveze	3,244	-	3,244
Ukupno	1,486,083	78,388	1,564,471
Neto pozicija za strane valute		47,338	46,732

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaje za godinu koja se završila 31. decembra 2014.

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

4. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

(d) Tržišni rizik (nastavak)

CBK posluje pretežno u evrima, dok strane valute u kojima CBK deluje su pretežno "Specijalna prava vučenja" ("Special Drawing Rights - SDR"). Kursevi upotrebljeni za preračun 31. decembra 2014. i 2013. godine su bili sledeći:

	2014 EUR	2013 EUR
1 SDR	1.1933	1.1173

SDR su dodatna devizna rezervna sredstva definisana i održavana od strane Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Iako SDR nisu sami po sebi valute, one predstavljaju potencijalni zahtev za valutom država članica MMF-a za koje mogu biti razmenjena. SDR su nastala 1969. da se ublaži nedostatak željenih stranih deviznih rezervnih sredstava, odnosno američkog dolara i zlata, vrednost SDR-a je zasnovana na prosečnoj valuti sve četiri glavne valute, evra, dolara, britanske funte, i japanskog jena.

(e) Poslovni rizik

Poslovni rizik predstavlja rizik od nastanka direktnih ili indirektnih gubitaka prouzrokovanih nizom faktora koji se mogu odnositi na procese, zaposlene, tehnologiju i infrastrukturu CBK-a, kao i po osnovu spoljnih faktora koji se ne odnose na kreditni, tržišni i rizik likvidnosti kao što su one koje potiču iz pravnih i regulatornih zahteva i generalno priznati standardi za korporativno ponašanje. Operativni rizici potiču od svih aktivnosti CBK-a i sa njima su suočeni sve organizacione jedinice.

Cilj CBK-a je da upravlja operativnim rizicima tako da se izbalansira sprečavanje finansijskih gubitaka i oštećenja reputacije CBK-a sa efektivnošću u smislu troškova.

Primarnu odgovornost za razvoj i implementaciju kontrole operativnog rizika je dodeljena rukovodećem kadru u okviru svake organizacione jedinice. Ova odgovornost je podržana razvojem generalnih politika i procedura CBK-a za upravljanjem operativnim rizikom u sledećim oblastima:

- zahtevi za odgovarajućom podelom poslova, uključujući nezavisne ovlašćenja transakcija;
- zahtevi za ocenjivanje i nadgledanje transakcija;
- usaglašavanje sa regulativnim i zakonskim uslovima;
- dokumentovanje obavljenih kontrola i procedura;
- uslovi za periodične procene poslovnog rizika i usaglašenosti kontrola i procedure za upravljanje ovim rizikom;
- redovno izveštavanje u vezi sa nastalim poslovnim gubicima sa predlogom za korektivne radnje;
- razvoj vanrednih planova;
- profesionalna obuka i usavršavanje;
- standardi etike i ponašanja; i
- smanjenje rizika, uključujući i osiguranje, gde je efektivno

Usklađivanje sa standardima CBK-a je podržano programom za periodične preglede od strane interne revizije. Rezultati pregleda interne revizije je predmet diskusija rukovodstva organizacione jedinice na koje se ovi rezultati odnose, sa rezimeom koje se šalje Revizorskom komitetu i rukovodstvu CBK-a.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

4. Upravljanje finansijskim rizikom (nastavak)

(f) Upravljanje kapitalom

U skladu sa Zakonom, CBK će uspostaviti i održavati opštu rezervu. Opšta rezerva ne može se koristiti osim za potrebe pokrivanja gubitaka podržanih od CBK. Pored toga, CBK će uspostaviti nerealizovane revalorizacione rezervne račune na račun nerealizovanih dobitaka i gubitaka zahvaljujući svojoj poziciji sa SDR.

Saglasno Zakonu br. 03/L-209, neto dobitak ili neto gubitak CBK-a je proračunat u suglasnosti sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI).

Zarada na raspolaganju za raspodelu utvrđuje se:

- oduzimanjem od neto dobiti ukupan iznos nerealizovanih revalorizacionih dobitaka, i alokacijom ekvivalentnog iznosa dotičnom računu nerealizovanih revalorizacionih rezervi, i
- oduzimanjem od odgovarajućeg računa rezervi nerealizovanih revalorizacija i dodavanjem distributivnim zaradama iznos bilo kog nerealizovanog dobitka koji je oduzet od neto dobitka za jednu ili više prethodnih godina i koji je realizovan tokom tekuće finansijske godine.

Nerealizovani revalorizacioni gubici biće prebačeni na odgovarajuće račune nerealizovanih revalorizacionih rezervi sve dok ovi računi rezervi revalorizacije imaju bilans nula, nakon čega će se gubici pokrivati ovogodišnjim profitom, zatim računima opštih rezervi, a potom od ovlašćenog kapitalnog računa.

Neto dobiti će prvo biti primenjene na fond opštih rezervi dok ukupan iznos osnivačkog kapitala i opštih rezervi iznosi pet procenata (5 %) od monetarnih obaveza Centralne banke.

50% od distributivne zarade preostale nakon ispunjavanja kriterijuma od 5% kako je gore navedeno je potrebno da bude prebačeno u Ministarstvo finansija. Preostalih 50% od distributivnih zarada je potrebno da se odredi opšti račun rezervi CBK.

(g) Upravljanje sredstvima

U skladu sa Zakonom 03/L-209 i Zakonom 03/L-048 CBK-u je dodeljena odgovornost za izradu i upravljanje ovlašćenim investicijama u ime Ministarstva finansija.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. decembra 2014.
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

5. Upotreba procena i pretpostavki

Rukovodstvo raspravlja sa Odborom Centralne Banke o razvoju, izboru i obelodanjivanju kritičnih računovodstvenih politika i procena CBK-a i o primeni ovih politika i procena. Procene i pretpostavke neprekidno se procenjuju i bazirane su na istorijskom iskustvu i ostalim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja koji se veruje da su razumni u datim okolnostima.

Ova obelodanjivanja su osnovni deo upravljanja finansijskim rizikom (vidi napomenu 4).

Ključni izvori nesigurnosti u vrednovanju

Dozvole za kreditnim gubicima

Sredstva koja se prikazuju po amortizovanoj vrednosti se procenjuju za identifikovanje obezvređenja sredstava na osnovu objašnjenja u napomeni 3(f)(vi). Ove specifične komponente od ukupnih rezervi za obezvređenje se primenjuju za finansijska sredstva koja su procenjena pojedinačno za obezvređenje i bazirani su na osnovu najbolje procene rukovodstva za sadašnju vrednost tokova gotovine koji se očekuju da se prime. Tokom procene ovih tokova gotovine, rukovodstvo rasuđuje o finansijskoj situaciji strana i neto ostvarljivu vrednost bilo kojeg osnovnog kolaterala. Svako obezvređeno sredstvo se vrednuje na osnovu njegovih zasluga i radne strategije, i procena tokova gotovine koja se računa kao nadoknativa je nezavisno odobrena.

Kritične računovodstvene pretpostavke u korišćenju računovodstvenih politika CBK-a

Kritične računovodstvene pretpostavke u korišćenju računovodstvenih politika CBK-a uključuju:

Klasifikacija finansijskih sredstava i obaveza

Računovodstvena politika CBK-a obezbeđuje prostor da se sredstva i obaveze odrede na početku različite računovodstvene kategorije pod određenim uslovima.

U klasifikaciji finansijskih sredstava i obaveza kao čuvani-do-dospeća, CBK je pokazao da ima pozitivnu nameru i sposobnost da sačuvaju sredstva do njihovog dospeća kao što je zatraženo u napomeni 3 (h).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënim mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbylltur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

6. Finansijska sredstva i obaveze (Računovodstvena vrednost i fer vrednost)

Naredna tabela prikazuje klasifikacija svake klase finansijskih sredstva i obaveza CBK-a i njihovu fer vrednost.

U hiljadama evra 31. decembar 2014.

Napomena	Zajmovi i potraživanja	Održana do dospeća	Ostala amortizovana vr.	Ukupna knjigovodstvena vrednost	Fer vrednost
Gotovina	29,178	-	-	29,178	29,178
Tekući računi sa stranim bankama	323,401	-	-	323,401	323,401
Trezorski zapisi	-	120,789	-	120,789	120,789
Depoziti sa stranim bankama	-	660,123	-	660,123	660,123
Sredstva sa MMF	234,786	-	-	234,786	234,786
	587,365	780,912	-	1,368,277	1,368,277

Obaveze prema domaćim bankama

Obaveza prema računima vezanim sa MMF

Obaveze prema vladinim institucijama

Obaveze prema javnim i komercijalnim subjektima

Od zaduživanja

Ostale domaće obaveze

15	-	-	315,932	315,932	315,932
16	-	-	238,713	238,713	238,713
17	-	-	713,567	713,567	713,567
18	-	-	50,608	50,608	50,608
19	-	-	34	34	34
20	-	-	2,428	2,428	2,428
	-	-	1,321,282	1,321,282	1,321,282

31. decembar 2013.

Gotovina

Tekući računi sa stranim bankama

Trezorski zapisi

Depoziti sa stranim bankama

Sredstva sa MMF

7	27,384	-	-	27,384	27,384
8	61,083	-	-	61,083	61,083
9	-	560,828	-	560,828	560,828
10	-	729,473	-	729,473	729,473
11	231,459	-	-	231,459	231,459
	319,926	1,290,301	-	1,610,227	1,610,227

Obaveze prema domaćim bankama

Obaveza prema računima vezanim sa MMF

Obaveze prema vladinim institucijama

Obaveze prema javnim i komercijalnim subjektima

Od zaduživanja

Ostale domaće obaveze

15	-	-	333,173	333,173	333,173
16	-	-	234,011	234,011	234,011
17	-	-	757,446	757,446	757,446
18	-	-	236,597	236,597	236,597
19	-	-	-	-	-
20	-	-	2,428	2,428	2,428
	-	-	1,563,655	1,563,655	1,563,655

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

7. Gotovina

Sva gotovina je denominirana u evrima.

8. Tekući računi sa stranim bankama

Ovi računi su sa sledećim bankama:

	2014	2013
Deutsche Bundesbank	-	39,337
Raiffeisen Zentralbank	145,497	5,358
Svenska Handelsbanken	10,004	-
Deutsche Bank	104,900	16,388
Pohjola Bank Plc	63,000	-
Ukupno	323,401	61,083

Svi tekući računi gore navedenih banaka imaju kreditni rejting od A-2/P-2, po proceni za 2014. godinu urađenoj od strane Standard & Poors/Moody's 31. decembra 2014 godine.

9. Hartije od vrednosti (Trezorski zapisi i Državne obveznice)

Obe kategorije u okviru grupacije su državne dužničke hartije emitovane od strane vlade zemalja Evropske Unije. Trezorski zapisi prikazani u nastavku su sa rokom dospeća do 1 godine. Dok državne obveznice do dve i po godine. Sve hartije su denominirane u evrima i imaju efektivne kamatne stope koje variraju od 0.009% do 0.370% godišnje u 2014. (dok u 2013: 0.0051% do 2.131%).

Trezorski zapisi se izdaju od strane vlada zemalja Evropske unije kao u nastavku:

Po državama:

	2014	2013
Francuska	-	244,953
Holandija	50,792	215,901
Belgija	69,997	99,974
Ukupno	120,789	560,828

Po vrsti:

	2014	2013
Trezorski zapisi	69,997	560,828
Državne obveznice	50,792	-
Ukupno	120,789	560,828

Kreditni rejting za ove finansijske instrumente za koje je CBK uložio za period koji se završava 31. decembra 2014. bio je za A-1+u i P-1, po proceni Standard & Poor's/Moody's.

Smanjenje uporedo 2013 godine delimično potiče jer ukupan portfelj je smanjen (vidi belešku 15, 17 i 18) i iskazanog pada kamatnih stopa na finansiskim tržištima za hartije od vrednosti (za one kategorije koje investicioona politika CBK omogućava da uročimo sredstva njenog portfelja), što je dovelo do povećanja pozicije tekućeg računa uporedo do kraja 2013 godine (vidi belešku 8).

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

10. Depoziti sa stranim bankama

Depoziti sa stranim bankama sastoje se od:

	2014	2013
Oročeni depoziti		
Raiffeisen Zentralbank	20,000	109,400
Svenska Handelsbanken	80,062	150,943
ING Bank	50,000	-
Deutsche Bundesbank	-	130,000
Rabobank	110,007	30,007
Danske Bank	100,000	30,000
Swedbank	50,000	120,006
Banque Centrale du Luxembourg	150,000	159,016
Pohjola Bank Plc	100,000	-
	660,069	729,372
Kamata izračunata na oročene depozite		
Raiffeisen Zentralbank	1	1
Svenska Handelsbanken	8	18
ING Bank	1	-
Deutsche Bundesbank	-	3
Rabobank	6	20
Danske Bank	18	23
Swedbank	12	13
Banque Centrale du Luxembourg	1	23
Pohjola Bank Plc	7	-
	54	101
Ukupno	660,123	729,473

Depoziti sa stranim banaka denominiraju se u EUR i zaraduju kamatu prema efektivnim kamatnim stopama od 0.005% do 0.300% godišnje (2012: 0.005% do 0.85%) i imaju prvobitan rok dospeća od 1 do 273 dana (2013: od 1 do 273 dana). Svi depoziti imaju minimalni kreditni rejting od A-2/P-2, prema proceni urađenoj u decembru 2014. godine od strane Standard & Poors/Moody's.

Ako uporedimo sa krajem 2013 godine i ovde vidimo smanjenje pozicije na kraju 2014 uporedo sa 2013 godinu, potiče uglavnom od onog što smo rekli u belešci 9 u vezi smanjenja portfelja i pad kamatnih stopa na finansijskom tržištu u poslednjem kvartalu 2014 godine.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

11. Sredstva povezana sa MMF

	2014	2013
Kvota MMF-a	70,406	65,922
Naslovi SDR	62,462	59,597
Obračunata kamata	187	207
MMF	133,055	125,726
Vlada		
Zahtev vlade Kosova za korišćenje MMF-a (SBA)	101,731	105,733
Ukupno	234,786	231,459

Sredstva navedena u prethodnoj tabeli odnose se na prijem Kosova u MMF-u u junu 2009. godine. U odnosu na članstvo Kosova u MMF-u, CBK deluje kao depozitni i fiskalni agent. To je u skladu sa Zakonom br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosova i Zakonom br. 03-L-152 o članstvu Republike Kosova u Međunarodnom monetarnom fondu i Organizacijama grupe Svetske banke.

Kvota MMF-a predstavlja jednokratnu kvotu registracije koja je određena za vreme prijema i koja je izražena u SDR-u (gore prikazana u ekvivalentu evra) i njen iznos se utvrđuje na osnovu pravila i propisa MMF-a.

Naslovi SDR-a predstavljaju sredstva odobrena od strane Odbora guvernera MMF-a prema alokaciji SDR u zemljama članicama MMF (odluke donete 28. avgusta 2009. godine i 9. septembra 2009. godine). Naslovi SDR-a sadrže godišnje kamatne stope u 2014. godini koje variraju od 0.05% do 0.12% godišnje (2013: 0.06% do 0.13% godišnje).

Obaveza Vlade za korišćenje sredstava MMF-a, predstavlja iznos obaveza prema Vladi koja proizilaze od potpisivanja Sporazuma Stand-by između Vlade Kosova i MMF u julu 2010. godine, putem koje Vlada Kosova dobija od MMF liniju korišćenja sredstava u skladu sa pomenutim sporazumom u ukupnom iznosu od 97 miliona SDR (113 miliona evra), dok je pozicija dana 31. decembra 2014. godine 85.2 miliona SDR-a (ili, 101.7 miliona evra). Kamatna stopa ovog sporazuma je povezana sa kamatnom stopom prema uslovima tržišta osnovne kamatne stope uspostavljane od strane MMF, koja je povezana sa kamatnom stopom SDR-a. Kamatna stopa za 2013. godinu se kreće na tromesečnom osnovu, prosečno godišnje od 1.05% do 1.12% (u 2013. godini se kretala od 1.06% do 1.16% godišnje).

Saldo koji je povučen od strane MMF-a do 31. decembra 2010. godine i tri preostala dela tokom 2012. godine, ukupno je oko 97 miliona SDR-a (113 miliona evra) od strane Vlade Kosova prema sporazumu Stand-by. CBK deluje kao deponentna institucija za Vladu Kosova. Radi regulisanja ovog sporazuma sa MMF-om, CBK i Vlada Kosova su postigle sporazum u julu 2010. godine i aprilu 2012. godine o procedurama za zahtev, prijem, usluživanje i otkup fondova od MMF-a prema uslovima sporazuma Stand-By. Na osnovu sporazuma, CBK povlači SDR-e od MMF-a u ime Vlade i kreditira ove fondove na račun Vlade.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

12. Imovina i oprema

Imovina i oprema obuhvataju sledeće:

	Ulaganja u objekte pod zakupom	Oprema	Kompjuteri	Vozila	Sredstva u pripremi	Ukupno
Troškovi						
1. januara 2013. godine	1,550	1,359	858	242	-	4,0
Kupovina	495	144	35	-	55	7
Transfer od/do	-	-	-	-	-	-
Otudenje	-	(19)	(12)	-	-	(3)
31. decembra 2013. godine	2,045	1,484	881	242	55	4,7
1. januara 2014. godine	2,045	1,484	881	242	55	4,7
Kupovina	2	174	145	-	30	3
Transfer od/do	10	22	-	-	(32)	-
Transfer od/do (ispravka)	-	-	-	-	(23)	(2)
Otudenje	-	-	-	(67)	-	(6)
31. decembra 2014. godine	2,057	1,680	1,026	175	30	4,9
Obezvredenje						
1. januara 2013. godine	391	1,240	751	177	-	2,5
Godišnje obezvređenje	80	75	73	44	-	2
Otudenje	-	(19)	(12)	-	-	(3)
31. decembra 2013. godine	471	1,296	812	221	-	2,8
1. januar 2014. godine	471	1,296	812	221	-	2,8
Godišnje obezvređivanje	103	78	77	21	-	2
Transfer od/do (ispravka)	-	10	(10)	-	-	-
Otudenje	-	-	-	(67)	-	(6)
31. decembra 2014. godine	574	1,384	879	175	-	3,0
Prenosiva sredstva						
1. januara 2013. godine	1,159	119	107	65	-	1,4
31. decembra 2013. godine	1,574	188	69	21	55	1,9
31. decembra 2014. godine	1,483	296	147	-	30	1,9

Dana 31. decembar 2014. godine ne postoje sredstva koja su stavljena kao zalog (31. decembar 2013. godine: nijedan).

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

13. Nematerijalna sredstva

Nematerijalna sredstva se sastoje od sledećeg:

	Kompjuterski programi u razvoju	Kompjuterski programi	Ukupno
Troškovi			
Stanje 1. januara 2013. godine	25	2,657	2,682
Nabavke	88	4	92
Transferi (od)/za	-	-	-
Otudenje	-	(649)	(649)
Stanje 31. decembra 2013. godine	113	2,012	2,125
Stanje 1. januara 2014. godine	113	2,012	2,125
Nabavke	34	89	123
Transferi (od)/za	(88)	88	-
Transferi (od)/za (ispravka)	-	23	23
Otudenja /otpisivanja	-	-	-
Stanje 31. decembra 2014. godine	59	2,212	2,271
Amortizacija			
Stanje 1. januara 2013. godine	-	1,257	1,257
Godišnja amortizacija	-	206	206
Otudenje	-	(649)	(649)
Stanje 31. decembra 2013. godine	-	814	814
Stanje 1. januara 2014. godine	-	814	814
Godišnja amortizacija	-	206	206
Otudenja /otpisivanja	-	-	-
Stanje 31. decembra 2014. godine	-	1,020	1,020
Knjigovodstveni iznosi			
Stanje 1. januara 2013. godine	25	1,400	1,425
Stanje 31. decembra 2013. godine	113	1,198	1,311
Stanje 31. decembra 2014. godine	59	1,192	1,251

14. Ostala sredstva

Ostala sredstva se sastoje od sledećeg:

	2014	2013
Prihodi obračunati od nadoknada	771	898
Potraživanja i avansi	115	78
Ukupno	886	976

Obračunati prihodi od nadoknada predstavljaju procenjenu nadoknadu za obnovu licenci i ostalih naknada za domaće finansijske institucije za zadnje tromesečje.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

15. Obaveze prema domaćim komercijalnim bankama

Prema Pravilu XVII CBK-a za bankarski nadzor, komercijalne banke koje funkcionišu na Kosovu su obavezne da drže rezerve likvidnosti u iznosu od 10% kvalifikovanih depozita njihovih klijenata. Najmanje polovina ovih rezervi treba da se drži na računu CBK-a.

Obaveze prema domaćim bankama

	2014	2013
ProCredit Bank Kosovo	29,511	29,599
Raiffeisen Bank Kosovo	30,023	25,065
NLB Prishtina	16,984	16,229
Banka Ekonomike	5,910	5,443
Banka për Biznes	3,989	3,838
Banka Kombëtare Tregtare (ogranak u Prištini)	8,740	8,363
Turska Ekonomska Banka (TEB)	14,401	14,667
Komercijalna Banka – Ogranak u Mitrovici	2,407	2,091
Turkiye is Bankasi a.s.	1,449	5
Prištinska kreditna banka	-	-
Ukupno zahtevane rezerve	113,414	105,300
Dodatni iznos iznad zahtevane rezerve		
ProCredit Bank Kosovo	82,301	23,560
Raiffeisen Bank Kosovo	16,110	10,977
NLB Prishtina	25,840	64,153
Banka Ekonomike e Prishtinës	5,005	32,651
Banka për Biznes	16,902	13,135
Banka Kombëtare Tregtare (ogranak u Prištini)	15,098	27,811
Turska Ekonomska Banka (TEB)	32,285	46,842
Komercijalna Banka – Ogranak u Mitrovici	2,350	2,098
Turkiye is Bankasi a.s.	6,607	6,641
Prištinska kreditna banka	20	5
Ukupno dodato na tekuće račune	202,518	227,873
Ukupan iznos na tekućim računima	315,932	333,173

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

16. Obaveze prema računima vezanim sa MMF

	2014	2013
MMF račun br. 1	176	164
MMF račun br. 2	6	6
MMF račun hartija od vrednosti	155,058	155,663
MMF SDR raspodela	66,072	61,863
Obračunata kamata	187	207
Ukupno obaveza prema MMF-u	221,499	217,903
Obaveza prema Vladi		
MMF- Deo kvote plaćen od strane Vlade	17,214	16,108
Ukupno obaveza prema Vladi	17,214	16,108
Ukupno	238,713	234,011

Gore pomenute vrednosti se povezuju sa prijemom Kosova u MMF u junu 2009. godine.

Računi br. 1 i br. 2 su računi MMF-a u CBK-u, otvoreni u skladu sa pravilima i propisima MMF-a.

Račun hartija od vrednosti MMF-a predstavlja jednu vrstu menice izdate od strane Vlade Kosova koja treba da se plati na zahtev MMF-a. Ovaj iznos predstavlja obaveze CBK-a prema MMF-u i to je u saglasnosti sa odgovarajućim zahtevom CBK-a Vladi Kosova.

Plaćeni deo kvote MMF-a od strane Vlade Kosova predstavlja iznos koji je Vlada Kosova isplatila MMF-u u ime kvota MMF-a.

Raspodela SDR-a predstavlja raspodelu SDR-a u zemljama članicama MMF-a kao što je odobreno od strane Upravnog Odbora MMF-a, 28 avgusta 2009. godine i 9 septembra 2009. godine.

Raspodela SDR-a i plaćeni deo kvote su kamate koje čine prosečne godišnje kamatne stope koje variraju od 0.05% - 0.12% za 2013. godinu (2013: 0.06% - 0.12% godišnje).

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

17. Obaveze prema vladinim institucijama

Obaveze prema vladinim institucijama uključuju sledeće tekuće račune:

Tekući računi	2014	2013
Trezor– Ministarstvo finansija	90,481	12,888
Kosovska agencija za privatizaciju	557,801	530,328
Privremene administrativne institucije	268	260
Ukupno tekući računi	648,550	543,476
Oročeni depoziti		
Trezor – Ministarstvo finansija	65,017	113,008
Kosovska agencija za privatizaciju	-	20,007
Ukupno oročeni depoziti	65,017	133,015
Hartije od vrednosti		
Trezor – Ministarstvo finansija	-	80,955
Ukupno hartija od vrednosti	-	80,955
Ukupno	713,567	757,446

Efektivna kamatna stopa tekućih računa za godinu koja se završila 31. decembra 2013. godine je nula (za godinu koja se završila 31. decembra 2013. godine: nula). Za oročene depozite efektivne kamatne stope za 2014. godinu se kreću od 0.010% - 0.370% godišnje (2013: 0.005% - 0.22 % godišnje).

18. Obaveze prema javnim i komercijalnim preduzećima

	2014	2013
Tekući računi		
Osiguravajuća društva	4,982	4,199
Druge javne institucije	45,556	232,328
Licencirani penzijski fondovi	68	68
Ostalo	2	2
Ukupno	50,608	236,597

Efektivna kamatna stopa za tekuće račune dana 31. decembar 2014. godine i 2013. godine je nula. Razlika u okviru grupe proizilazi od povlačenja sredstava držanih na tekućem računu za jedan od računa javne institucije na osnovu njihovih operativnih ciljeva sa sopstvenim računom u CBK.

19. Obaveze od zaduživanja

	2014	2013
Zaduživanje/a	34	-
Ukupno	34	-

Zaduživanje od Svetske Banka, korišćeni deo.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine
(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

20. Druge domaće obaveze

	2014	2013
Osiguran račun	2,428	2,428
Odloženi prihodi grantova	456	523
Ostali odloženi prihodi	6	12
Fond rezervi	146	-
Razni kreditori	145	281
	3,181	3,244

Promene proizilaze samo od normalnog toka aktivnosti u okviru grupisanja u odnosu na datume kada se obelodanjuju stanja.

Bilans osiguranih računa se sastoji od ovim vrsta računa i iznosa.

Iznos od 1,134 evra predstavlja iznose kirije prikupljene od strane CBK do 5. januara 2004. godine u ime Vlade Kosova za kancelarije bivše Narodne Banke Kosova, koje su bile iznajmljene od različitih subjekata/ pojedinaca. Ovaj iznos takođe se sastoji od kamate za ove zakupnine do 31. decembar 2014. godine.

U osiguranim računima su uključeni i nekoliko iznosa sredstava, u raznim valutama i ostalim sredstvima, koje je CBK nasledila od osnivanja, od bivše Narodne Banke Kosova i dobijenu kamatu godinama do 31. decembra 2013. godine, iznose 538 hiljada evra.

Do 31. decembra 2014. godine, u okviru osiguranih računa, obuhvaćeno je još 756 hiljada evra, koja povezuju tekuće račune Osiguravajuće kompanije Kosova koja je likvidirana aprila 2010. godine.

Kretanja u prihodima od grantova su kao što sledi:

	Ministarstvo Finansija (ICU Portfolio)	Svetska Banka	Ukupno
Odloženi prihod od grantova 1. januar 2013. godine	555	35	590
Dobijeni grantovi u toku godine	11	-	11
Godišnji prihodi od grantova	(71)	(7)	(78)
Odloženi prihod od grantova 31. decembra 2013. godine	495	28	523
Odloženi prihod od grantova 1. januar 2014. godine	495	28	523
Dobijeni grantovi u toku godine	10	-	10
Godišnji grantovi priznati kao prihodi	(70)	(7)	(77)
Odloženi prihod od grantova 31. decembra 2014. godine	435	21	456

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

21. Ovlašćeni kapital

Ovlašćeni kapital CBK-a, 31. decembra 2014. godine i 2013. godine je 30,000 evra prema Zakonu br. 03/L- 209 usvojenog 22. jula 2010. godine.

CBK direktno izveštava Skupštini Kosova. Kapital CBK-a ne podleže nekoj obavezi.

21a. Rezervni fond i revalorizacija rezerve

Rezervni fond i revalorizacija rezerve su regulisani Zakonom br. 03/L-209, o Centralnoj banci Republike Kosovo. Zarada svake finansijske godine je raspodeljena kao što je opisano u napomeni br. 4 (f) u skladu sa ovim.

22. Neto prihodi od kamate

Neto prihodi od kamate, sastoje se od:

	2014	2013
Prihodi od kamate		
Prihodi od depozita	812	548
Od trezorskih zapisa	636	391
Od tekućih računa	56	51
	1,504	990
Rashodi od kamata		
Na tekućim računima ne-bankarskih entiteta	54	50
Na tekućim računima banaka	-	1
Na oročene depozite	192	130
	246	181
Neto prihodi od kamate	1,258	809

23. Neto prihod od naknade i provizije

Neto prihod od naknade i provizije obuhvata sledeće:

	2014	2013
Prihodi od naknada		
Od depozita novca	459	459
Od stranih dolazećih transfera	40	45
Od stranih izlaznih transfera	290	191
Od među-bankarskog kliring sistema	477	433
Od sistema kreditnog registra	121	119
Od upravljanja fondom trezora	224	284
Ostalih naknada	29	32
	1,640	1,563
Rashodi od naknada		
Za transport novca	273	253
Za transakcije sa odgovarajućim bankama	45	53
Naknade za kazne	-	-
	318	306
Neto prihod od naknada i provizija	1,322	1,257

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

23. Neto prihod od naknade i provizije (nastavak)

Prihodi od upravljanja fondom trezora proizilaze (napomena 23) od usluga upravljanja sredstvima Trezora Ministarstva Finansija od starne CBK-a. Ove usluge su u skladu sa Zakonom o CBK-u.

24. Prihodi od regulativne aktivnosti

Ostali operativni prihodi uglavnom obuhvataju tarife uspostavljane prema finansijskim institucijama na Kosovu kao deo izdavanja ili obnavljanja licenci, isto tako i ostale obavezne tarife koje se odnose na njihove aktivnosti.

Prihodi od regulativne aktivnosti:

	2014	2013
Naknada postavljena za komercijalne banke	1,957	1,136
Naknada postavljena za osiguravajuća društva	1,144	1,095
Naknada za ne-bankarske finansijske institucije	196	105
Naknada od obnavljanja penzija	13	21
Ukupno	3,310	2,367

25. Prihodi od grantova

Prihodi od grantova obuhvataju sledeće:

	2014	2013
Trezor – Ministarstvo finansija (ICU portfolio)	70	71
Svetska Banka	7	7
Ukupno	77	78

26. Ostali operativni prihodi

Ostali prihodi:

	2014	2013
Ostali prihodi	18	10
Ukupno	18	10

U okviru ostalih prihoda spadaju uglavnom prodaje nekih imovina koja su bila izvan korišćenja ili sa ciljem njihove zamene sa novijim ekonomskim i funkcionalnijim.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

27. Troškovi osoblja

Troškovi osoblja se sastoje od sledećeg:

	2014	2013
Plate	2,779	2,130
Penzioni doprinosi	439	343
Troškovi zdravstvenog osiguranja	178	168
Tretiranje osoblja	43	75
Troškovi Odbora Centralne Banke	107	136
Ostalo	25	25
Ukupno	3,571	2,877

Broj zaposlenih u CBK-u 31. decembra 2014. godine je bio 201 (31. decembar 2013. godine: 193). Iz gore obelodanivanja se vidi da imamo povećanje kadrovskih troškova, u 2014 uporedo sa 2013, a to je uticalo od povećanja osoblja i delimično usklađivanje organizacione strukture stepena i plata zaposlenih u januaru 2014. Ovo usklađenje ne uključuje guvernera, zamjenike guvernera niti članove odbora CBK.

28. Opšti i administrativni troškovi

Opšti i administrativni troškovi se sastoje od sledećih:

	2014	2013
Troškovi osiguranja	185	172
Popravke i održavanja	44	63
Održavanje kompjuterskih programa	240	225
Troškova komuniciranja (telefon, teleks, i internet)	51	62
Komunalne usluge	97	99
Troškovi revizije i konsultacije	18	19
Troškovi osiguranja i obezbeđivanja	44	44
Putovanja i prevoz	107	117
Operativni troškovi vozila	33	29
Kancelarijski materijal	21	27
Troškovi za reprezentaciju	75	55
Potrošački artikli, kompjuteri i druga srodna oprema	10	18
Potrošački troškovi za opremu	40	30
Troškovi publikacije i literature	38	33
Tehnička- profesionalna podrška i ostale spoljne usluge	121	5
Članstva u profesionalna udruženja *	29	26
Troškovi provizija **	145	-
Ostalo	21	32
Ukupno	1,319	1,056

* Članstva u profesionalnim udruženjima su uglavnom članstva u udruženjima međunarodnog nivoa regulatora nadgledanja osiguranja, nadgledanja penzija, kreditnog registra, za unutrašnju reviziju kao i standarde finansijskog izveštavanja.

** Provizije podeljene u sudske sporove otvorene 31. decembra 2014. godine.

Centralna Banka Republike Kosova

Napomene finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31 decembra 2014. godine

(u hiljadama evra, osim ako nije drugačije navedeno)

29. Neto dobitak / (gubici) od menjanja valute

Neto gubitak od kursa menjanja valute je 225 hiljada evra za godinu koja se završila 31. decembra 2014. godine, (dok 2013. godine: dobitak od 88 hiljada) predstavlja ne-realizovane dobitke/gubitke u odnosu na razlike koje dolaze od menjanja valute od prevođenja sredstava i obaveza SDR-a izražene u knjigama CBK-a.

30. Novac i njegovi ekvivalenti

Novac i njegovi ekvivalenti obuhvataju sledeće:

	Napomena	2014	2013
Gotovina	7	29,178	27,384
Tekući računi sa stranim bankama	8	323,401	61,083
Trezorski zapisi sa rokom dospeća do tri meseca	9	-	189,963
Depozit sa stranim bankama sa rokom dospeća do tri meseca	10	410,007	553,449
Ukupno		762,586	831,879

Gotovina i gotovinski ekvivalenti se drže više za ispunjenje kratkoročnih gotovinskih obaveza, a manje za investicije ili druge svrhe. Investicija se kvalifikuje kao ekvivalent gotovine kada ima kratak rok dospeća, tri meseca ili manje, od dana sticanja.

31. Ugovorene i potencijalne obaveze

Pravne

CBK ima nekoliko otvorenih sudskih procesa protiv nje na dan izveštavanja ovih finansijskih pregleda. Mišljenje rukovodstva je da krajnji ishod ovih sudskih sporova neće materijalno uticati na finansijske izveštaje CBK-a na godinu koja se završila 31. decembra 2014. godine, međutim, želeći da budemo pažljivi, za neke od njih smo procenili raspodelu jednog rezervnog fonda koji je prikazan kod ostalih obaveza.

Ugovorene kreditne obaveze

Dana 31 decembar 2014. godine, CBK je imala za obavezu da postavi depozite u sveukupnom iznosu od 149 miliona evra (31. decembar 2013. godine, CBK je imala za obavezu da postavi depozite u sveukupnom iznosu od 50 miliona evra).

Banka Qendrore e Republikës së Kosovës

Shënimet mbi Pasqyrat Financiare për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2014

(në mijë Euro, nëse nuk është theksuar ndryshe)

31. Ugovorene i potencialne obaveze (nastavak)

Ugovorene kreditne obaveze (nastavak)

Ostale obaveze

Ostale obaveze obuhvataju sledeće:

	2014	2013
Ugovore za usluge	17	47
Ugovore za opremu	145	27
Ukupno	162	74

U 2009. godini, Kosovo je postala članica organizacija grupe Svetske banke – Međunarodna banke za obnovu i razvoj (MBOR), Međunarodnog udruženja za razvoj (IDA) i Multilateralne agencije za garantovanje investicija (MAGI). U odnosu na ovo članstvo, CBK deluje kao depozitni organ. To je u skladu sa Zakonom br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosova i Zakonom br. 03-L-152 o članstvu Republike Kosovo u Međunarodnom monetarnom fondu i Organizacije grupe Svetske banke.

U junu 2009. godine, Vlada Kosova je izdala menice za uplate u vezi članstva u gore navedenim agencijama Svetske banke na njihov zahtev i instrukcije za plaćanje. Ukupno stanje na dan 31. decembar 2014. godine bio je 645 hiljada i u 2013. godini ove menice su bile 645 hiljada evra.

32. Transakcije sa srodnim stranama

Srodne strane su glavni menadžment i Odbor Centralne Banke. Njihove kompenzacije su sledeće:

	2014	2013
Kompenzacija za članove Odbora Centralne Banke	81	116
Kompenzacija za Revizorsku komisiju	7	8
Kompenzacije za glavno osoblje menadžmenta	216	170
Ukupno	304	294

33. Kasniji događaji

Nakon datuma izveštavanja nije bilo događaja koji bi zahtevali korekciju ili dopunske napomene u finansijskim izveštajima.